

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce

Historia

www.mlodzinaukowcy.com

Poznań 2016

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

Redakcja naukowa

dr hab. Jacek Leśny prof. nadzw.

dr Jędrzej Nyćkowiak

Skład i łamanie tekstu

mgr Izabela Majorczyk

Wydawca

Młodzi Naukowcy

www.mlodzinaukowcy.com

wydawnictwo@mlodzinaukowcy.com

ISBN (całość) 978-83-65362-13-1

ISBN (wydanie online) 978-83-65362-67-4

ISBN (wydanie drukowane) 978-83-65362-96-4

Ilość znaków w książce: 465tys.

Ilość arkuszy wydawniczych: 11.6

Niniejsza pozycja jest monografią naukową.

Wszystkie teksty przeszły proces recenzji – spis recenzentów zamieszczono na końcu książki.

Prace zostały wydrukowane zgodnie z przesłanym tekstem, na odpowiedzialność ich autorów.

13. Dokument korekty oszacowania domów mieszkalnych, pozostawionych przez przesiedleńców z rejonu Berezki Kartuskiej w latach 1945-1946

Estimations correction document of houses left behind by displaced persons of the Bereza Kartuska region in 1945-1946 years

Paweł Szymon Towpik

Paweł Szymon Towpik: p_towpik@wp.pl

Instytut Historii, Uniwersytet Zielonogórski

Opiekun naukowy: dr hab. Leszek Belzyt, prof. UZ

Słowa kluczowe: mienie zabużańskie, repatriacja, przesiedlenia, PUR, BSRR, Białoruś

Streszczenie

W latach 1945-1947 miały miejsce przesiedlenia ludności polskiej z terenów II Rzeczypospolitej, utraconych na rzecz ZSRR. Jeden z Okręgowych Urzędów Przesiedleńczych znajdował się w miasteczku Bereza Kartuska (dziś na Białorusi). Wśród podejmowanych przez niego czynności, było oszacowanie pozostawianych przez przesiedleńców domów. Zachował się dokument wystawiony przez ten urząd dnia 14.06.1946 roku, którym skorygowano część pierwotnych sum szacunkowych, obliczonych według taryfy miejskiej, zastępując je oszacowaniem opartym o niższą taryfę wiejską. Niniejsza publikacja stanowi edycję tego dokumentu. Treści w nim zawarte, mogą stanowić źródło informacji nie tylko o samym fakcie uczestnictwa w przesiedleniu, posiadania domu, czy miejscu zamieszkania, ale mogą dać też pewien ogólny obraz statusu społecznego poszczególnych rodzin przed ich przesiedleniem, a także konkretne informacje genealogiczne.

1. Wstęp

Z końcem drugiej dekady lipca 1944 roku Józef Stalin powołał w Moskwie złożony głównie z polskich komunistów Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, który stanowić miał Polski Rząd Tymczasowy. Mimo jego nielegalności (prawowity rząd polski i prezydent znajdowali się ówczynie na uchodźstwie w Londynie) już 27 lipca 1944 roku PKWN podpisał pod presją Stalina układy graniczne z ZSRR, w których zrzekł się terenów wschodnich II Rzeczypospolitej na korzyść Ukraińskiej, Białoruskiej i Litewskiej Republiki Radzieckiej. We wrześniu tego samego roku PKWN zawarł z ZSRR umowy o przesiedleniu ludności z tych republik. Każda osoba, która do dnia 17 września 1939 roku była obywatelem Polski, ponadto miała polskie lub żydowskie pochodzenie, a w 1944 roku zamieszkiwała owe republiki, otrzymała prawo do ewakuacji. W tym celu 7 października 1944 roku dekretem PKWN utworzono Państwowy Urząd Repatriacyjny. Jego zadaniem było organizowanie i przeprowadzanie akcji przesiedleńczej, a poprzez punkty etapowe PUR zapewnianie przesiedleńcom i osadnikom noclegu, wyżywienia, opieki medycznej oraz przydzielanie ziemi, na której mogliby się osiedlić. Już w grudniu 1944 r. rozpoczął w Baranowiczach działalność Pełnomocnik ds. Repatriacji z terenów Białorusi Zachodniej (Czerniakiewicz 1987).

Tego samego miesiąca rozpoczął też działalność Okręgowy Urząd Przesiedleńczy w Berezce Kartuskiej, który miał pod sobą pięć rejonów: Bereza Kartuska, Kossów, Drohiczyn, Janów i Telechany. W ramach działalności tego urzędu w latach 1945-1947, wyjechało do Polski 13305 osób. Każda rodzina mogła wziąć do 2 ton bagażu, hodowane przez siebie zwierzęta oraz narzędzia niezbędne do wykonywanych zawodów. Jeszcze przed wyjazdem, specjalna komisja złożona z referenta szacunkowego, przedstawiciela lokalnego organu władzy oraz przesiedleńcy, po okazaniu przez niego dokumentu potwierdzającego prawo własności, sporządzała opis i oszacowanie pozostawianych przez niego nieruchomości, w szczególności zaś domu mieszkalnego. Oszacowanie to przeprowadzano w oparciu o niższą taryfę wiejską

lub wyższą miejską. Specyficzna wiejska zabudowa wschodnich miasteczek, przysparzała nierzadko trudności, co do właściwego stosowania taryf. Także lokalny skład komisji szacunkowych, mógł nie sprzyjać obiektywnemu podejściu do wyceny (Towpik 2006).

2. Charakterystyka dokumentu i sposób jego edycji

Archiwum Akt Nowych w Warszawie przechowuje pod nr 531 zbiór zespołów o nazwie: *Okręgowi Pełnomocnicy Rządu do Spraw Ewakuacji Ludności Polskiej z Białoruskiej SRR*, a w nim pod nr 531.1 podzespół: *Okręgowy Pełnomocnik Rządu RP do Spraw Ewakuacji w Berezie Kartuskiej*, zawierający dokumenty dotyczące lat 1945-1946. Wśród nich pod sygn. 3 odnajdujemy wystawiony przez ten urząd, a datowany na 14 czerwca 1946 roku, dokument korekty oszacowania domów mieszkalnych, pozostawionych przez przesiedleńców z Rejonu Przesiedleńczego Bereza Kartuska.

Dokument składa się z trzech obustronnie zapisanych kartek formatu A4, jednostronnie odręcznie numerowanych (z archiwalną dwustronną paginacją: s. 11-16). Na jego pierwszej stronie część opisowa oraz treści nagłówka tabeli są powielonym maszynopisem, ramy tabeli to powielony druk, zaś uzupełnienia części opisowej oraz wypełnienia tabeli wykonane są odręcznie. Kolejne cztery pełne strony dokumentu i większość ostatniej szóstej, to dalszy ciąg tej tabeli, nie tylko odręcznie wypełnianej, ale tak też kreślonej. Na końcu dokumentu zawarto adnotację o miejscu i czasie jego sporządzenia oraz stanowiskach i nazwiskach jego dwóch wystawców. Zaraz pod tym odbili oni w tuszu swoje urzędowe pieczęcie i złożyli nieczytelne popisy. Obie pieczęcie są okrągłe o średnicy ok. 3,5 cm. W godle pieczęci odbitej przez stronę polską, widnieje orzeł według wzoru z okresu PRL, zaś w legendzie na otoku umieszczono zewnętrzny majuskułny i wewnętrzny minuskułny napis alfabetem łacińskim, informujący o reprezentowanym urzędzie. Natomiast pieczęć przybita przez stronę radziecką, ma godło BSRR, a na otoku jednorzędowy, częściowo nieczytelny napis cyrylicą, również wskazujący na pełniony urząd. Wspomniana tabela, najobszerniejsza i najistotniejsza część dokumentu, składa się z 7 kolumn i 174 wierszy, przy czym 158 z nich to rekordy z danymi dotyczącymi tyluż przedmiotowych korekt oszacowania domów mieszkalnych, zaś pozostałe to powtarzające się na poszczególnych stronach nagłówki tabeli oraz wiersze przeniesienia. Pismo źródła jest dobrze czytelne, a jego jednolity charakter sugeruje, że całość dokumentu (w tym nieliczne poprawki wpisanych w tabelę cyfr) sporządziła jedna osoba. Wspomniane poprawki dokonano poprzez naniesienie nowej cyfry o grubszych konturach, na wcześniejszą błędną.

Zawarte w tabeli dane odnośnie poszczególnych korekt, podają takie informacje jak: imię i nazwisko oraz imię ojca właściciela oszacowanego domu; miejscowość usytuowania domu, którą możemy też przyjąć jako miejsce zamieszkania jego właściciela; numer arkusza z pierwotnym oszacowaniem (w domyśle według taryfy miejskiej); suma pierwotnego oszacowania domu; suma oszacowania po jego korekcie wg taryfy wiejskiej. Informacje te nie tylko przynoszą nam wiedzę o uczestnictwie danej osoby w przesiedleniu, o posiadaniu przez nią domu, czy miejscu zamieszkania, ale poprzez szerszą analizę porównawczą, możemy także uzyskać pewne wyobrażenie o statusie społecznym poszczególnych osób i rodzin, a także konkretne informacje genealogiczne. Oczywiście dotyczy to zaledwie niewielkiej części przesiedlonych ludzi, ale i tak ich lista w pełni zasługuje na publikację. A ponieważ omawiane źródło jak dotąd nie było nigdzie przedmiotem publikacji, stąd też zrodził się pomysł jego niniejszej edycji, tym bardziej, że dokument ten budzi zainteresowanie bezpośrednich potomków i innych krewnych wzmiankowanych tam osób.

Dla większej wygody korzystających, wiersze tabeli zostały ułożone według porządku alfabetycznego nazwisk właścicieli. Zachowano jednak informację o liczbie porządkowej w obrębie oryginalnej tabeli. Zrezygnowano z występującej w oryginale, ale niewypełnionej kolumny „Różnica” oraz podobnie pustych (poza jednym i to błędnym przeliczeniem) pozycjach „Do przeniesienia” i „Z przeniesienia”. Wszystkie występujące w oryginale skróty imion i nazw miejscowości oraz miejsca gdzie widnieje znak powtórzenia —//— zostały

rozwinęte w nawiasach kwadratowych. Pozostawiono skróty „s.” i „c”, czyli ‘syn’ i ‘córka’. W miejscach gdzie wystawca dokumentu opuścił jakąś informację (pozostawił pustą rubrykę), wprowadzono kwadratowy nawias z wielokropkiem i literowym odwołaniem do przypisu wyjaśniającego. Nazwiska lub liczby, co do których poprawnego odczytania zachodzą wątpliwości, również zostały oznaczone odwołaniem do przypisu, gdzie podawane są inne możliwe wersje odczytu. Nazwisk korekcie ortograficznej nie poddawano, natomiast sporadyczne takie błędy występujące w imionach lub innych miejscach tabeli, zostały poprawione bez uwag i oznaczeń. Podobnie jak nazwy miejscowości, których zapis przyjęto wg rozporządzeń państwowych, określających ich ówczesną przynależność administracyjną. Części nazw urzędów zapisane w oryginale małą literą (np. „do spraw ewakuacji”) edytowano wielką.

Ponieważ oryginalny układ poszczególnych wierszy tabeli został przemieszany, a tym samym niemożliwym jest oznaczenie w edycji poszczególnych numerów stron, należy przez to mieć na uwadze, że w oryginale: na stronie 1 znajdują się wiersze z liczbą pojedynczą od nr 1 do nr 17, na stronie 1 verso od nr 18 do nr 51, na stronie 2 od nr 52 do nr 81, na stronie 2 verso od nr 82 do nr 109, na stronie 3 od nr 110 do nr 136 i wreszcie na stronie 3 verso od nr 137 do nr 158.

3. Edycja dokumentu źródłowego

Akt

My niżej podpisani Surwiłło Jan Pełnomocnik Okręgowy R[zeczypospolitej] P[olskiej] do Spraw Ewakuacji w Berezie Kartuskiej z jednej strony i Iwanow Aleksy Rejonowy Przedstawiciel Rady Ministrów Białorusi do Spr[aw] Ewak[uacji] w Berezie Kart[uskiej] z drugiej strony[,] sporządzili[śmy] niniejszy akt następująco:

Na podstawie ustalenia omyłkowego taryfowania domów mieszkalnych /zamiast taryfy wiejskiej zastosowano taryfę miejską/1 po wydaniu dokumentów szacunkowych na rękę repatriantom[,] skorygowano sumy szacunkowe na minus w rejonie Bereza Kartuska[,] według niżej podanego zestawienia.

L[iczb]a p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
133	Ancuta Helena c. Jana	Stefanpol	858	10040	8538
100	Andronowski Józef s. Mikoł[aja]	Radczyce	423	12070	9808
139	Andrynowski Jan s. Szymon[a]	Krzywobłoty	1706	13680	11238
37	Antonowicz Wacław s. Ludwika	Sielec	549	3305	2857
7	Benecka Bronisława c. Al[eksan]dra	Ogrodniki	1686	7940	6548
35	Benecki Piotr s. Stefana	Petelewo	1148	3690	3326
53	Biruk Genowefa c. Władysł[awa]	Marianowo	671	4790	3230
46	Bogusz Anastazja c. Wincentego	Dziahelec	1025	5220	4920
127	Bogusz Michał s. Mikołaja	Jastrząb	123	6230	5238
2	Borkowska Helena [...] ²	Onicewicze	1391	3280	2816
112	Bortnowski Antoni s. Daniela	Krzywobłoty	387	13440	11290
85	Bortnowski Józef s. Ignac[ego]	Kruki	1757	11100	8072

¹ Wtrącenie obecne w oryginale edytowanego źródła.

² Brak podania imienia jej ojca (w oryginale pozostawiono puste miejsce).

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

L [liczba] p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
68	Bortnowski Piotr s. Piotra	Krzywobłoty	407	13750	13310
67	Brylewicz Józef s. Stefana	Bereza	1178	6130	4190
23	Bubnikowicz Al[eksan]der s. Klemensa	Sielec	543	7100	5392
42	Bubnikowicz Michał s. Klemensa	Petelewo	1229	7020	5956
64	Cegelnik Antoni s. Piotra	Zdżitów	634	9670	7232
44	Cegelnik Benedykt s. Piotra	Horecz	898	4930	4462
97	Chocianowska Jadwiga c. Jul[iana]	Łuczyce	849	10190	8670
108	Chocianowski Al[eksan]der s. Piotra	Radczyce	426	5760	4208
117	Chocianowski Feliks s. Józefa	Radczyce	555	10710	8840
109	Chocianowski Jan s. Józefa	Radczyce	691	7140	6588
66	Chocianowski Władysł[aw] s. Piot[ra]	Łuczyce	769	6271	5133
125	Czechowska Anna [...] ¹	Jasiewicze	1100	11160	8942
135	Czerkies Maria c. Wiktora	Bereza	905	6340	3890
		Szl[achecka]			
5	Czyż Antoni s. Kazimierza	Puszcza	610	8190	6918
86	Demidowicz Florentyna c. Tom[asza]	Bereza	622	17818	14320
107	Fiedot Arseniusz s. Mikoł[aja]	Radczyce	400	11600	9120
88	Glinko Franciszek s. Stefana	Bereza	1275	4570	4560
90	Goncarko Leokadia c. Wawrz[ynca]	Bereza	1136	12640	9680
18	Goroch Aniela c. Jana	Utrany	557	6830	5276
128	Gruszeńska Maria c. Wład[ysława]	Krzywobłoty	338	2990	2336
		Szl[achecka]			
1	Hołowko Mikołaj s. Bazylego	Puszcza	620	7890	6620
25	Hrebień Al[eksan]der s. Kazimierza	Koszelewo	1167	5660	4842
30	Hrebień Al[eksan]der s. Wawrz[ynca]	Petelewo	1144	3670	3302
31	Hrebień Piotr s. Al[eksan]dra	Petelewo	1143	3720	3292
38	Idzik Anna c. Pawła	Sielec	549a	3005	2557
102	Ilkowska Al[eksan]dra c. Al[eksan]dra	Radczyce	409	4460	3484
103	Ilkowski Franciszek s. Franc[iszka]	Radczyce	410	4460	3484
82	Iżycki Stanisław s. Tomasza	Bludź	1247	5450	3654
72	Jakuszyk Antoni s. Sylwestr[a]	Bereza	1238	9120	6638
91	Jakuszyk Helena c. Michała	Bereza	1044	13580	10532
136	Janik-Kroj ² Jan s. Mariana	Życzyn	1710	9080	7166
156	Jarowicz Jan s. Adama	Zdżitów	112	5428	5050
151	Jarowicz Kazimierz s. Józefa	Uhlany	95	3036	2176
56	Jarowicz Piotr s. Joachima	Uhlany	917	2170	1562
79	Kazimirski Józef s. Al[eksan]dra	Bereza	1252	2490	2180

¹ Brak podania imienia jej ojca (w oryginale pozostawiono puste miejsce).

² Lekcja niepewna, inne możliwe brzmienia drugiego członu nazwiska to: Kraj lub Kraj.

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

L[iczb]a p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
34	Klimczuk Grzegorz s. Dymitra	Błudeń	1730	9380	4582
26	Kondarewicz Antoni s. Kazimierza	Petelewo	1182	3150	2760
29	Kondarewicz Kazimierz s. [Antoniego]	Petelewo	1180	2450	2026
40	Kondarewicz Mikołaj s. Michała	Petelewo	774	4030	3298
158	Kozioł Tomasz s. Michała	Samojłow[icze]	143	10110	8060
142	Kozłowski Antoni s. Stanisł[awa]	Sielec	41	3555	2990
120	Kozłowski Florian s. Józefa	Bereza	1370	11670	10480
4	Krasowski Adam s. Mikołaja	[...]¹	1214	6252	5884
49	Krutelewicz Janina c. Mikoł[aja]	Bereza	390	2690	1958
87	Krycka Stefania c. Władysł[awa]	Bereza	1243	4140	3210
148	Krycki Antoni s. Wincent[ego]	Bereza	91	6190	5676
32	Kucharczuk Adam s. Jana	Petelewo	1153	9090	8150
52	Kucharczuk Michał s. Jana	Marianowo	841	8110	6788
71	Kuligowski Jan s. Stanisł[awa]	Sielec	542	7030	6198
28	Kutasiewicz Al[eksan]der s. Antoniego	Siechniewicze	603	6460	5624
59	Kutasiewicz Anna c. Kazim[ierza]	Zarzecz	651	6390	4998
60	Kutasiewicz Józef s. Anton[iego]	Tychny Szlachecka	1417	6290	5554
6	Kutasiewicz Piotr s. Tomasza	Puszcza	628	5300	4070
74	Kutnik Antoni s. Stanisława	Bereza	1242	9240	6240
75	Kutnik Stanisław s. Anton[iego]	Bereza	1048	11170	8170
61	Kuzmicz Antoni s. Michała	Siechniewi[cze] Szl[achecka]	660	6150	5958
22	Kuzmicz Jan s. Jana	Puszcza	601	7650	6665
21	Makucha Michał s. Antoniego	Podosie	569	11310	8980
138	Malicka Jadwiga c. Michała	Krzywobłoty	336	3210	2512
132	Malicki Feliks s. Piotra	Krzywobłoty	364	4030	3626
116	Malicki Piotr s. Al[eksan]dra	Krzywobłoty	747	8110	5944
115	Malinowska Maria c. Tadeusza	Radczyce	693	7550	5790
104	Malinowski Feliks s. Ignacego	Radczyce	428	8030	6076
63	Małazycki Józef s. Władysł[awa]	Łozowo	630²	5453	4401
57	Matejczyk Piotr s. Bazylego	Podosie	1050	8080	6590
78	Mazurkiewicz Józef s. Władysł[awa]	Błudeń	1127	7068	4050
77	Mazurkiewicz Władysł[aw] s. Józefa	Błudeń	[...]³	2535	1924

¹ Brak podania miejscowości (w oryginale pozostawiono puste miejsce).

² Lekcja mogłaby się wydawać niepewna, jednak drugą nasuwającą się możliwość należy wykluczyć, gdyż nr 620 posiada już arkusz Mikołaja Hołowko z Puszczy Szlacheckiej.

³ Brak podania nr (w oryginale pozostawiono puste miejsce). Możliwe, że chodzi tu o nr: 1126 lub 1127 gdyż drugi z Mazurkiewiczów, którego arkusz ma nr 1127, zdaje się być jego synem. Możliwe też, że karcie oszacowania domu zapomniano nadać numeru.

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

L [liczba] p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
58	Mikuczewski Jan s. Bolesł[awa]	Szl[achecka] Puszcza	553	6577	5107
137	Miziewicz Kazimierz s. Aleks[andra]	Bereza	178	10330	6790
55	Moszek Mikołaj s. Teodora	Białawieć ¹	1664	7310	5694
155	Moszkowicz Sergiusz s. Józefa	Uhlany	111	1970	1370
144	Nadolski Piotr s. Antoniego	Bereza	52	7400	6076
27	Niparko Jan s. Stefana	[...] ²	375	6800	5844
13	Niparko Zofia c. Wiktora	Michnowicze	257	3775	3305
147	Nowysz Jan s. Jana	Sielec	86	9195	8168
89	Olichwer Józef s. Michała	Bereza	1124	11477	7274
17	Onichimowska Helena c. Macieja	Szl[achecka] Puszcza	1289	7980	6804
157	Onichimowski Antoni s. Józefa	Kreczet Szl[achecka]	117	29831	24831
41	Onichimowski Józef s. Jana	Puszcza	1300	12500	10302
154	Onichimowski Romuald s. Jeż[ego] ³	Kreczet	106	17430	12800 ⁴
14	Peremonowski ⁵ Jan s. Kazimierza	Pieńki	184	4080	3076
43	Peterlejtner Antoni s. Antoniego	Bereza	1401	5020	4508
124	Piotuch Henryk s. Ludwika	Bereza	68	11690 ⁶	7490
76	Posledni Konstanty s. Jana	Sielec	441	5900	5518
65	Poslednia Anna c. Józefa	Sielec	332	5230	3860
98	Powchowicz Antoni s. Stefana	Nowosiółki	461	7080	6262
92	Powchowicz Józef s. Michała	Nowosiółki	681	6880	5152
33	Powchowicz Maria c. Karola	Nowosiółki	1174a	2440	2136
3	Pożniak Antonina c. Bazylego	Nowosiółki	832	5470	5006
145	Pożniak Józef s. Tomasza	Uhlany	81	1830	1380
73	Pożniak Lucja c. Józefa	Smolarka	1711	8563	8210
54	Pożniak Wacław s. Mikołaja	Uhlany	972	9210	8100

¹ Lekcja wysoce niepewna. Prawdopodobnie nazwa miejscowości została zniekształcona przy sporządzaniu dokumentu. Możliwe, że chodziło o wieś Bielawicze, choć ta należała do gminy Kosów Poleski, więc nie powinna być ujęta w zestawieniu dotyczącym rejonu bereskiego (Skorowidz 1924; P38-S40 1932).

² Brak podania miejscowości (w oryginale pozostawiono puste miejsce). Możliwe, że były to Michnowicze, tak jak w przypadku Zofii Niparko.

³ Lekcja niepewna, inne możliwe imię to: Józef.

⁴ Lekcja mogłaby się wydawać niepewna, jednak również nasuwająca się przy analizie wpisu liczba 12600 nie może być brana pod uwagę, gdyż suma wszystkich odczytanych z oryginału skorygowanych oszacowań, nie byłaby wtedy równa łącznej ich wartości podanej w oryginale dokumentu (jako podsumowanie kolumny Suma po skorygowaniu).

⁵ Lekcja niepewna, inna ewentualna wersja nazwiska to: Przemowski. Nie można też wykluczyć, że chodzi tu o zupełnie inne nazwisko, omyłkowo zniekształcone przy sporządzaniu dokumentu.

⁶ Lekcja niepewna, nie można całkowicie wykluczyć liczby: 11620.

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

L[iczb]a p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
101	Radczyc Al[eksan]der s. Feliksa	Radczyce	408	10160	7455
131	Radczyc Antoni s. Antoniego	Radczyce	394	4160	3338
123	Radczyc Bronisława c. Juliana	Radczyce	395	4160	3338
106	Radczyc Dorota c. Józefa	Radczyce	425	13390	10846
129	Radczyc Elżbieta c. Wincent[ego]	Radczyce	393	7400 ¹	6944
122	Radczyc Franciszek s. Wincent[ego]	Radczyce	392	6050	4250
95	Radczyc Jan s. Jana	Radczyce	416	4750	4024
110	Radczyc Jan s. Władysł[awa]	Radczyce	401	6640	5224
114	Radczyc Józef s. Jana	Radczyce	417	4750	4024
93	Radczyc Stanisław s. Anton[iego]	Radczyce	424	6110	4900
130	Radczyc Stefania c. Michała	Radczyce	399	5280	3648
118	Radczyc Władysław s. Feliksa	Radczyce	402	6640	5224
20	Radkiewicz Adam s. Tadeusza	Rogacze	1588	6840	5256
11	Radkiewicz Aleksy s. Jana	Rogacze	[...]²	9860	8472
16	Radkiewicz Antoni s. Pawła	Rogacze	432	4640	3490
8	Radkiewicz Jan s. Jana	Rogacze	1602	3840	3356
10	Radkiewicz Józef s. Adama	Rogacze	1607	9180	7044
9	Radkiewicz Katarzyna c. Cyryła	Rogacze	1601	1910	1618
19	Radkiewicz Mikołaj s. Jana	Rogacze	1586	7180	6144
15	Radkiewicz Paraskowia c. Szym[ona]	Rogacze	1609	2180	1712
12	Radkiewicz Piotr s. Pawła	Rogacze	431	6420	4904
80	Radziwońska Józefa c. Józefa	Bereza	1137	18460	15120
143	Roszczyk Andrzej s. Bartłom[ieja]	Błudeń	48	10020	6318
149	Roślik Piotr s. Anton[iego]	Samojłow[icze]	93	5745	4513
153	Różycki Henryk s. Ignac[ego]	Kreczet	103	6230	4706
105	Rubońska Franciszka c. Pawła	Radczyce	414	12000	8338
45	Sawczuk Pantalej s. Ignacego	Marianowo	838	8300	6536
47	Stolarczyk Al[eksan]der s. Mikołaja	Uhlany	1154	4200	3264
134	Stolarczyk Piotr s. Anton[iego]	Uhlany	1316	3500	3058
140	Sykulak Roch s. Walentego	Sielec	19	8750	7678
113	Szydłowska Janina c. Józefa	Bereza	907	3850	3192
81	Szydłowski Jakub s. Wincent[ego]	Bereza	1038	7760	7270
83	Szyjan Józef s. Szymona	Bereza	1339	11010	6900
96	Timoszyk Elżbieta c. Piotra	Samojłowicze	370	3630	3224
99	Timoszyk Malwina c. Anton[iego]	Samojłowicze	369	7900	5480

¹ Mniej prawdopodobna lekcja to: 7460.

² Brak podania nr (w oryginale pozostawiono puste miejsce). Biorąc pod uwagę inne numery Radkiewiczów w Rogaczach, możliwe, że mógł być to numer z zakresu: 1603-1606, albo też karta oszacowania domu nie posiadała żadnego numeru.

Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Historia

L [liczba] p[orządkowa]	Nazwisko i imię [właściciela nieruchomości]	Miejscowość	Nr [arkusza oszacowania]	Suma poprzed[nia]	Suma po skorygowaniu
119	Towpik Anna c. Wiktora	Bereza	595	4520	3190
50	Towpik Antonina c. Stanis[awa]	Uhlany	632	6110	5024
150	Towpik Piotr s. [Antoniego]	Samojłowicze	94	1450	1342
152	Waluk Michał s. Kuźmy	Bereza	99	7205	5280
141	Wasilewska Helena c. Pawła	Sielec	21	8445	6683
126	Waszczyło Zofia c. Anton[iego]	Krzywobloty	738	8240	5774
84	Waszkiewicz Olga c. Mikoł[aja]	Sielec	277	6030	4905
36	Weryszko Jan s. Antoniego	[...]¹	1175	8480	7876
24	Weryszko Karol s. Michała	Petelewo	1173	11020	7350
39	Weryszko Ludwik s. Jana	Petelewo	1147	8820	8138
51	Wieczorko Kazimierz s. Adama	Marianowo	840	6140	5808
146	Wiurek Teofil s. Walent[ego]	Bereza	83	5398	4070
48	Zasimowicz Michał s. Ludwika	Uhlany	810	11555	10147
111	Zawiska Anna c. Mikołaja	Radczyce	692	10340	8044
94	Zawiski Józef s. Adama	Radczyce	403	6080	4966
70	Zawiski Józef s. Kaspra	Łozowo	561	4975	4192
121	Zawiski Stanisław s. Feliksa	Radczyce	385	7609	5734
69	Zdanowicz Bronisław s. Wikt[ora]	Krzywobloty	567	6410	5342
62	Zdanowicz Jadwiga c. Lud[wika]	Łozowo	556	5110	3272
Razem				1143477 ²	915683
Różnica				227803	

Na tym niniejszy akt zakończono i podpisano. Bereza Kartuska dn[ia] 14 VI [19]46 r[oku].

Okręgowy Pełnomocnik
Rz[eczypospolitej] Polski[ej]
do Spraw Ewakuacji
w Berezie Kartuskiej
[pieczęć i nieczytelny podpis] Surwiłło

Rejonowy Przedstawiciel Rady
Ministrów B[iałoruskiej]
S[ocjalistycznej] R[epubliki]
R[adzieckiej] do Spraw Ewakuacji
w Berezie Kartuskiej
[pieczęć i nieczytelny podpis] Iwanow

4. Dodatkowe uwagi odnośnie przeprowadzonych korekt

Dokument zmiany oszacowania domów podaje łącznie 35 miejscowości, przy czym jednocześnie w trzech przypadkach korekt miejscowość nie została odnotowana. Najwięcej, bo 26 korekt dokonano w samej Berezie Kartuskiej, zaś w przyłączonej do miasta (w kwietniu

¹ Brak podania miejscowości (w oryginale pozostawiono puste miejsce). Możliwe, że tak jak w przypadku dwóch innych Weryszków była to wieś Petelewo.

² Ta odczytana z oryginału dokumentu suma, nieznacznie różni się od tej, jaką uzyskamy po zsumowaniu wszystkich 158 zamieszczonych powyżej przypadków oszacowania wg miejskiej taksy, czyli liczby 1143486. Prawdopodobnie różnica ta wynika z błędu zsumowania, popełnionego przez twórcę dokumentu.

1939 roku) wsi Nowosiółki wykonano kolejne 4 korekty. Na terenie gminy wiejskiej Sielec najwięcej, bo aż 25 korekt miało miejsce w okolicy Radczyce, dalszych 11 w samym Sielcu, a prócz tego także w: Krzywobłotach i Rogaczach - po 9 korekt, Błudniu i Samojłowiczach - po 5, Łozowie - 3, osadzie Łuczycach - 2 oraz Jasiewiczach, Michnowiczach, Ogrodnikach, Onicewiczach, Smolarce, Utranach i Zarzeczcu - po 1 korekcie. Zmiany oszacowania miały także miejsce na obszarze gminy wiejskiej Siechniewicze, a dokładnie w: Petelewie – 10 korekt, Uhlanach – 9, kolonii Szlachecka Puszcza - 7, Marianowie – 4, futorze Kreczet – 3, Podosiu, Siechniewiczach i Zdzitowie – po 2 korekty oraz w Działhelcu, Horeczu, Koszelewie, Stefanpolu i Tychnach – po 1 korekcie. Podobnie po 1 korekcie wykonano w okolicy Kruki i wsi Życzynie przynależących do gminy wiejskiej Malecz; a także we wsi Jastrząb i osadzie Pieńki (zwanej też Łazki) położonych w gminie Międzyzlesie oraz miejscowości Białawie (Dz.U. 1926: 7/46; Dz.U. 1932: 17/109; Dz.U. 1939: 27/178).

Różnice pomiędzy sumą pierwszego oszacowania, a sumą po skorygowaniu wahają się od mniej niż 1 % (przypadek Franciszka Glinko z Berezy), do nawet nieco ponad 51% (przypadek Grzegorza Klimczuka z Błudnia), choć zazwyczaj jest to kilkanaście (62 przypadki) lub dwadzieścia kilka (54 przypadki) procent. Tak duża różnorodność procentowa każe nam przypuszczać, że różnice pomiędzy oboma oszacowaniami nie tylko powstały przez użycie do przeliczeń nowej zaniżonej taryfy, co przede wszystkim wynikają zapewne z poprawienia przy drugim przeliczaniu wielu różnych błędów arytmetycznych. Wskazują na to również niektóre przeanalizowane przez piszącego te słowa (a znajdujące się w różnych rękach prywatnych) jednostkowe arkusze szacunkowe (tzw. karty ubezpieczeniowe), które wydawano przesiedleńcom.

5. Źródła archiwalne, kartografia, akty prawne, literatura

- AAN (1946) Archiwum Akt Nowych w Warszawie, grupa zespół nr 531: Okręgowi Pełnomocnicy Rządu do Spraw Ewakuacji Ludności Polskiej z Białoruskiej SRR, 531.1: Okręgowy Pełnomocnik Rządu RP do Spraw Ewakuacji w Berezie Kartuskiej, 1945-1946, sygn. 3, s. 11-16
- ZWPST (1945) Zbiory prywatne Pawła Szymona Towpika, Zespół nr 1: Dokumenty rodzinno-majątkowe Towpików z Berezy, sygn. 1, s. 3: Karta ubezpieczeniowa nr 595 [wystawiona dnia 02.05.1945 r. dla domu Anny Towpik w Berezie przy ul. Prużańskiej]
- Dz.U. 1926 nr 7 poz. 46: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 stycznia 1926 r. o niektórych zmianach terytorjalnych w powiecie prużańskim, w województwie poleskim
- Dz.U. 1932 nr 17 poz. 109: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 1932 r. o zmianie granic gmin wiejskich na terenie powiatu prużańskiego w województwie poleskim
- Dz.U. 1939 nr 27 poz. 178: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 marca 1939 r. o zmianie granic miasta Berezy Kartuskiej w powiecie prużańskim, województwie poleskim
- P38-S40 (1932) Mapa topograficzna P38-S40 Bereza Kartuska, Skala 1: 100 000, Warszawa, Wojskowy Instytut Geograficzny
- P39-S40 (1931) Mapa topograficzna P39-S40 Chomsk, Skala 1:100000, Warszawa, WIG
- P39-S39 (1931) Mapa topograficzna P39-S39 Malecz, Skala 1:100000, Warszawa, WIG
- P38-S39 (1932) Mapa topograficzna P38-S39 Prużana, Skala 1:100000, Warszawa, WIG
- Czerniakiewicz J. (1987) Repatriacja ludności polskiej z ZSRR 1944-1948, Warszawa
- Tandecki J, Kopiński K. (2014) Edytorstwo źródeł historycznych, Warszawa, DiG
- Skorowidz (1924) Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego powszechnego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych, t. 8: Województwo poleskie, Warszawa, GUS
- Towpik P. (2006) Bereziacy. Część 1 – Przesiedlenie, „Pionierzy”, R. 11, nr 3, s. 12-16